

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

צד.

עין משפט נר מצוה

יא א ב מיי פ"ח מהל'
מפיה ה"ל כי סמנ לאוין
קע וזשי"ע מ"מ סמנ כעט
פ"ח א:
יב א ג מיי פ"ח מהל' כלאים
ה"ל א סמנ לאוין דפ
ע"ש י"ד ס"י ר"ל ע"פ ה':

רבינו גרשום

ועפרורית רובע לא מקבל
והתניא וכו' רובע גישוּבָה.
היינו אבק קש שנישׁוּבָה:
עדשים מקבל עליו רובע
עפרורית. אלמא דעפרורית
מקבל רובע וקשיא. ומני
לעולם בשאר פירות פחות
מרובע מקבל רובע לא
מקבל ושאינו עדשים ודקני
דרובע מקבל משום דמיעקר
עקרי להו עם השרשין
מן האדמה ומייתי בהו
עפרא. אבל חייט ושערי
ויאר פירי דחזירי להו
מיחזד ולא מייתי עפרא
בריה פחות מרובע מקבל
ההוא לא מקבל. השתא
דוק מינה טעם דעדשים
רובע מקבל משום דמיעקר
עקרי להו אבל חייט ושערי
לא מקבלי רובע. השתא
לפשוט מניה דעפרורית
דחייט ושערי רובע לא מקבל
אבל פחות מרובע מקבל.
והכי נמי אמר רב קטינא:
דפחות מרובע מקבל. והאי
מילתא בנחות גרסי לה.
ומקשי' לא לעולם מהא
לא תפשוט דחייט ושערי
רובע משום מקבל דעפרורית
ועדשים אצטריכא ליה
לפחות דסד"א וכו' קמ"ל
דאפי' הכי לא מקבל אלא
רובע ותו לא והוא הדין
בגבי לגבי חייט ושערי.
וקשי' נמי אמר רב קטינא:
אמר רב הונא להיכא דאיכא
יותר מרובע טיפות וכו'
לוקח לפנות כלומר לקנות
מנפה את כולו. אפי' פחות
מרובע: אמרי לה דניא.
דמאן דייחב זויי אפירי
אפילו קאי יחיב. ואפילו
נפח אי אית בה רובע
טופת לא טרח לפנות
אינו והיכא דטרח בטלה
דעתו אצל כל אדם ולא
משחזקין ביה ומקבל בעל
כרחו. אבל יותר מרובע
טרח לפנות וכיון דטרח
טרח בכוליה ומנפה את
כולו: ואמרי לה קנסא.
דקנסין ליה משום דרובע
שכיח בפירות יותר מרובע
לא שכיח והואיל דאיכא
יותר מרובע איתו הוא
המוכר דעריב בהו בידים
משום משום אונאה וכיון
דעריב קנסוהו רבנן בכוליה
ומנפה להו: מיתבי סאה
שיש בה רובע ממין אחר
חשיב כלאים וימעט. משום
דאפי' חייט ושערי חשיב
כלאים מרובע: סבריה
דרובע דכלאים בדין יותר
מכאן דהכא דמי דכי
היינו דיותר מרובע גבי
מקח וממכר חשיב גבי
כלאים נמי. וקתני ימעט
עד דליחא רובע. ולא מכל
וכל ימעט. הכא נמי להיכא
דאיכא יותר מרובע ימעט
הטנופות היותר עד רובע.
וקשי' לרב הונא דאמר
הבא לפנות מנפה את כולו
הוי רובע וכלאים לא הוי
כיותר מרובע אלא כרובע
דהכא דמקח וממכר דמי
דמקבל עליו: אי הכי אמאי
קתני ימעט. ליהוי כפחות
מרובע ולא יצטרך למעט:
משום דחומר דכלאים שאני
דאיסור הנאה:

נותן לו דמי חטין. פי' ריב"ס דהיינו כר"ש דלמך (ב"ק נח): דבר
הגורם לנמוך כממון דמי דמחייב בגזל חמץ ועבר עליו הפסח
(י) וצא אחר ושרפן^א ולר"י נראה דלמי אפי' כרצונן דהתם ודלמי לאו
כממון דמי שאינו שוה לשום אדם כלום אלא (ה) לגזילה ליפטר בו אבל
הכא הוי כאלו גזל חטין עאמנ שהו
מוכר כרורות לכל אדם כמו חטין^ב ולא
(ט) דהמס' ניירא צעלמא הוא דקלא
ליה ולא את החוב:

סאה שיש בה רובע ימעט. פי'
ר"ש ימעט ואח"כ זרענו^ג
א"י אס נרעו ולא נרעו עדיין ימעט
אבל אס נרעו אין להם תקנה
נראה ללשון ימעט ששמע שכבר
(ו) נרעו ור' יוסי נמי דקאמר יבור
משום דמיחזי כמקיים כלאים וקודם
שנרעו לא מיחזי כמקיים כלאים ועוד
דצפרק קמא דמ"ק (דף ו. ו) וס' מיימי
לה צהדיא על זרעים המחוברים אלא
דנראה דמיימי הכא צמחזרים לקרקע
ומה שפירש דלס נרעו אין להם
תקנה אלא חורפיה לא עיין דלא אמר
הכי פרק כל שעה (פסחים דף כה.) אלא
גבי כלאי הכרס^ד אבל כלאי זרעים
מוטריין הן בצלילה וצנהא^ה דמשמע
פרק כל הצטר (חולין דף קטו.) דפרין
אלא מנעה כלאי זרעים לימכרו דהא
כל שמיצתני לך הוא ומשני מה
צהמתך היואל מננה מותר^ו אף שדך
כ' ואלישנא דקנסא פריך דקמי
ימעט ולא קנסין פחות מרובע אלו
רובע אבל אלישנא דדינא לא מני
פריך דלא דמי דהתם משום דטפי
מרובע לא מחיל כו' דפירש ר"ש
גופיה דה"מ לשנויי הכי ומיהו יש
ליישב דפריך נמי אלישנא דדינא שפיר דכל שדך בני אדם להסיר
כלאים הוי אס לא הסירם ולכן הואיל ודך בני אדם כשצאין לפנות
מנפין הכל ככלאים נמי ליהוי כלאים^ז עד שיסיר הכל מכל מקום
ללישנא דקנסא מיושב טפי והוי מני לשנויי דכסב כרי' יוסי דלמך
יבור אלא רואה להעמיד כדברי הכל:

אמאי
ליישב דפריך נמי אלישנא דדינא שפיר דכל שדך בני אדם להסיר
כלאים הוי אס לא הסירם ולכן הואיל ודך בני אדם כשצאין לפנות
מנפין הכל ככלאים נמי ליהוי כלאים^ז עד שיסיר הכל מכל מקום
ללישנא דקנסא מיושב טפי והוי מני לשנויי דכסב כרי' יוסי דלמך
יבור אלא רואה להעמיד כדברי הכל:

נותן לו דמי חטין. שהרי הפחיתו צמדה דליהו הוה מוצין ליה עם
החטין דעפרורית מקבל לוקח אבל לחזור ולערב אינו יכול דהשתא
עושה עולה בידים וכתיב (ויקרא ט) לא תעשו עול וגם לוקח לא מחיל
אלא מה שנתערב מעצמו עם התבואה בע"כ של מוכר וכשצור הכרור
ומשליך חוץ היזק בידים הוא שאותן
כרורות היו לו שזין כמו חטין וא"י לא
שכיבי ליה היזק גמור דמ"מ על גופן
אינן שזין כלום ליחייב מיהא משום
דינא דגרמי כגון השורף שטרותיו של
חזירו והמקדש ככרס והזרע כלאים
צדקה חזירו דצהיאל שעתא גזיל
ליה מיד ממונו אע"פ שאינו ניכר^א דהא
פסקינן הלכתא בב"ק (דף ק.) כר"מ
דלדין דינא דגרמי ואמרינן נמי התם
הוה עובדא וכפיה רפרס לרב אשי
ואגבייה כי כשורא לנלמי וס' נס: ואגרמא
את הצערה ציד חרש שוטה וקטן
שההיזק ניכר אבל אינו עושה אותו
בידים אלא גורם עכשיו שיצא היזק
ממילא לאחר זמן אבל דינא דגרמי
בידים הוא מניח אלא שאין ההיזק
ניכר: ומשני קטנים מקבל עליו
רובע. דמתיי רב קטינא אבל עפרורית
פחות מרובע משהו הוא דמקבל אבל
רובע דעפרורית כיתר מרובע
צקטנית לא מקבל: חטין מקבל עליו
כו'. כלומר אס חטין מוכר לו מקבל
עליו לוקח כו'. קטנית אורחיה לגדל
צדטין ונישוצת צשעורים ועפרורית
צדעשים: ונישוצת קש שנימה צנישוכ:
מאי לאו הוה דדין לחטין ועפרורין.
דמקבל עליו רובע עפרורית והאי
דקתני לה גבי עדשים אורחא דמילתא
קתני שמיני טנופת הללו מוצין זה צכה
זה צכה: דמיעקר עקרי להו. ולא

נותן לו דמי חטין. שהרי הפחיתו צמדה דליהו הוה מוצין ליה עם
החטין דעפרורית מקבל לוקח אבל לחזור ולערב אינו יכול דהשתא
עושה עולה בידים וכתיב (ויקרא ט) לא תעשו עול וגם לוקח לא מחיל
אלא מה שנתערב מעצמו עם התבואה בע"כ של מוכר וכשצור הכרור
ומשליך חוץ היזק בידים הוא שאותן
כרורות היו לו שזין כמו חטין וא"י לא
שכיבי ליה היזק גמור דמ"מ על גופן
אינן שזין כלום ליחייב מיהא משום
דינא דגרמי כגון השורף שטרותיו של
חזירו והמקדש ככרס והזרע כלאים
צדקה חזירו דצהיאל שעתא גזיל
ליה מיד ממונו אע"פ שאינו ניכר^א דהא
פסקינן הלכתא בב"ק (דף ק.) כר"מ
דלדין דינא דגרמי ואמרינן נמי התם
הוה עובדא וכפיה רפרס לרב אשי
ואגבייה כי כשורא לנלמי וס' נס: ואגרמא
את הצערה ציד חרש שוטה וקטן
שההיזק ניכר אבל אינו עושה אותו
בידים אלא גורם עכשיו שיצא היזק
ממילא לאחר זמן אבל דינא דגרמי
בידים הוא מניח אלא שאין ההיזק
ניכר: ומשני קטנים מקבל עליו
רובע. דמתיי רב קטינא אבל עפרורית
פחות מרובע משהו הוא דמקבל אבל
רובע דעפרורית כיתר מרובע
צקטנית לא מקבל: חטין מקבל עליו
כו'. כלומר אס חטין מוכר לו מקבל
עליו לוקח כו'. קטנית אורחיה לגדל
צדטין ונישוצת צשעורים ועפרורית
צדעשים: ונישוצת קש שנימה צנישוכ:
מאי לאו הוה דדין לחטין ועפרורין.
דמקבל עליו רובע עפרורית והאי
דקתני לה גבי עדשים אורחא דמילתא
קתני שמיני טנופת הללו מוצין זה צכה
זה צכה: דמיעקר עקרי להו. ולא

קוצרין הלכך שכיח צהו עפרורית טפי: אלא טעמא כו'. כלומר
כיון דלמרת דמיעקר עקרי להו והלכך שכיח צהו עפרורית טובא
א"כ דוקא נקט צדעשים רובע עפרורית משום דשכיח צהו אבל חטי
ושערי אין לומר רובע עפרורית דהא לא שכיח כ"כ תפשוט מיהא סיוע
לדברין שהיית מתרץ עפרורית פחות מרובע דאס אימא דה"ה לחטי
ושערי יתני רובע עפרורית צחטין ואנא אמיינא כ"ש צדעשים:
לעולם. אימא לך חטי ושערי מקבל רובע עפרורית ודקשיא לך ליתנייה גבי חטין וכ"ש
רב הונא אס צה. לוקח להקפיד צטנופת דנראה צעניו שיש בו טנופת יותר מרובע וצא
ונמנא בו יותר: מנפה אס כוון. ויחזיר לו המוכר חטין כנגדן או מעות ולא יאמר רובע
שפירי יחיב. דלא מחיל טנופת כלל אלא מפני שטורח הוא לפנותו צשציל דבר מועט והלכך כי
ליכא אלא רובע לא טרח לוקח לפנותו דכי
אמר ליה מוכר ללוקח אני אומר שפירות יפין הן ואם תאמר אינן יפין או טרח והפסד ארום או
צו צשציל רובע לא טרח דילא שכרו דהפסד טרחו אלא כי איכא יותר מרובע וצו צשציל לטרוח
ומנפה את כולו דדבר קל הוא לגמור הניפוי מאחר שהתחיל והלכך לא מחיל ומיהו היכא
דליכא אלא רובע אס צה לפנותו הרי צטלה דעתו ופטור מוכר: ואמרי לה קנסא.
דמן הדין אפי' טפי מרובע מחיל איניש ואפירי דלאו שפירי מכל וכל יחיב לוקח זויי
שיוע הוא דדך תבואה להיות זה טנופת ומחיל הלכך רובע לא קניס דהא שכיח
ולכא דליכא למוכר הוא דעריב בידים וכיון דעריב קנסוהו רבנן בכוליה ומנפה את
ציה דלא עריב אפי' טפי מרובע הוי מחילה וקנה לוקח והיינו דליכא צין דינא
לקנסא: מייסי. אלישנא קמא דלמרי ליה דינא פפריך ולא אקנסא: כל סאה.
תבואה שיש בה רובע ע"פ חטין אחר ימעט דלא ליהוי רובע ואח"כ זרענו וכן פי'
רבינו חננאל. א"י נרעו אלא שלא נרעו עדיין ימעט אבל אס נרעו אין להם עוד תקנה
שכבר נאסרו דהשרשה כדנפקא לן בפסחים צפרק כל שעה (דף כה.) מהתלמא
לזרעים וזרע מעיקרו דהשרשה וצספרי' נמי תיאל לה צהדיא תבואה משתשרש:
ספרוה דרובע דכלאים. האוסר תבואה משום כלאים חשבו הוא מן החרוץ
ולא צטיל כי היכי דחשיב יותר מרובע טנופת לגבי מכירה דלא צטיל
הוא הדין פחות מרובע דכלאים צטול כרובע דטנופת: וקסני ימעט.
ועימדינו על שיעור הצטול דהיינו פחות מרובע. ואע"ג דאיסור כלאים
חמור הוא שזין יבולין להפקיע איסור אפ"ה לא מחמירין ציה למוכר
דכיון דטרח לטרוח כולו כ"ש גבי מכירה דקיל שרי צ"ד יבולין להפקיע
איסור דהוה להו למוכר ימעט ועימדינו על שיעור הצטול דהיינו רובע
ואע"ג דאפירי שפירי יחיב איניש זויי וצטפי מרובע עבד דטרח
בכוליה ולא מחיל אפ"ה כיון דרובע מחיל איניש צטפי מרובע עבד
מנפה את כולו. ומיהו הוה מני למרוצי דלא דמי טעם דטנופת לטעם
דכלאים כל כך דהתם צמחילה תליא מילתא דרובע מחיל איניש משום
טרחא דכל יותר מרובע לא מחיל איניש אפ"ה פחות מרובע שצו
דנקל לו לטרוח כולו מאחר שמתחיל אלא דעדיפא מינה קמתרץ ליה:
כרובע דכל דמי. דשניהן צטילין מן הדין והלכך די צמיעוט דמא אפי'
מיעוט לא הוה רכ"ך דהא צטיל אלא חומרא צעלמא הוא דכרמפרש
ואיל אבל יותר מרובע דכלאים אימא לך שחם צה למעט
משהו את כולו: אי הכי דמשום חומרא דכלאים מנמעט ולא מן הדין:
אימא

מ"ק ו. כלאים פ"ח מ"ח
ב"ק ס"א. א) וכי תכל
ט. ד) ר"מ. א) לגזל ר"מ
ב"ק נח. ע"ש דרבה גופיה
הוא דקאמר שורף שטרו
של חזירו פטור דלמך ליה
יירא קלאי מייק. (א) [נדלמא
להדיא רפ"ח דכלאים כלאי
ורעסו וכו' ומוטריין צהדיא
ור"ש בהא"ה]

גליון הש"ס

רשב"ם ד"ה נותן בו' הוא
פסקין להבא בב"ק קשה
לי ה"ה מנא דשמעתא
רבה וזוה סוגר צ"ק
דשורף שטרותיו של חזירו
פטור. ומייסי הארזת חטי
כלאמ לאלק ליתא לקוטי
מהרש"ם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נותן וכו' אלא
לגזל ליתני: (ב) אלא
שטרותיו של חזירו דפטור
ליה ביה התם דהתם ייירא
בעלמא: (א) ד"ה סאה וכו'
משמע שכבר נרעו וכו' יוסי:

מוסף רש"י

נותן לו דמי חטין. שאין
דך לנזקין וכן נמכרין
כחן חטין. רובע קש
שיש בה רובע. רובע קש
אחד מכל מקום. ימעט.
שאל ועד רובע הק' ימעט
ועיקרו (חור"ק):

מוסף תוספות

א. חייב האי שדרפו
לשלם לגזלן דמיהו שרפו
הגורם לממון הוא שאם
היה בעין היה מחזירו גזלן
לבעליו ופטור. רש"י ב"ק
נח: א. ועפרורית כרמפרש
כגון עפרות זהב הוא.
רש"י ב"ק. כיון דאורחיה משהו
בדין אין בורעיתם משום
כלאים דלא חשיב אלא
כמין כמין. רש"י ב"ק. יבט
יונה. ד. דכתיב (בריי"ב)
מן תקדש והמלאה הווע
אשר חזרע ותבואת הכרם.
רש"י. ה. כלומר
דהרבת כלאים היוצא
מזנו. מותר. רש"י.
ו. ומיהו דאפי' רובע
דריעה או יש בו רובע וקש
ממין אחר ימעט דכלאי
דריעה ודריעתן קיימין אסור.
ר"ן. ז. אבל לענין כלאים
וכו' כיון שיש מעט מרובע
שרי שדורא אי שם כלאים.
רבינו יונה. ח. [ן]לכשי
מיניס דמי. ט.